

UNIVERZITET „DŽEMAL BIJEDI“ MOSTAR
GRAJEVINSKI FAKULTET

**Predmet: ODRŽIVO UPRAVLJANJE KOMUNALNIM
VODOVODNIM PODUZEĆIMA**

Prof.dr. Suad Špago dipl.ing.gra .

UNIVERZITET „DŽEMAL BIJEDI“ MOSTAR
GRAJEVINSKI FAKULTET

OPĆE SMJERNICE ZA TARIFIRANJE CIJENA

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- q **Opće**
 - n Pravi nositelj raspodjele troškova na potrošačke kategorije
 - n Ostali lokalni uvjeti
- q **Osnovni tipovi tarifnih struktura**
 - n Jedinstvena cijena po potrošenoj količini, bez pretplate
 - n Jedinstvena cijena po potrošenoj količini, sa pretplatom
 - n Jedinstvena cijena za sve potrošačke
 - n Paušalne cijene
 - n Tarife zasnovane na marginalnim troškovima
 - n Tarifne strukture sa dva ili više tarifnih blokova

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- q **Jedinstvena cijena po potrošenoj količini, bez pretplate**
 - ∅ u osnovi se nalazi cijena data po jedinici utrošene količine vode (najčešće KM/m³), pri čemu jedinica cijena ne zavisi od ukupno utrošene količine vode
 - ∅ ne postoji posebna naknada za pokrivanje troškova koji ne zavise od isporučene količine vode (potrošačkih troškova)
 - ∅ cijena po m³ je različita za različite kategorije potrošača, i u sebe uključuje i potrošačke troškove
 - ∅ ova tarifna struktura je jednostavna za analizu i primjenu, a korisnici usluga mogu je lako shvatiti
 - ∅ predstavlja kod nas najčešće korištenu tarifnu strukturu

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- **Jedinstvena cijena po potrošenoj količini, sa pretplatom**
 - ∅ u osnovi se nalazi cijena data po jedinici utrošene količine vode (najčešće KM/m³), pri čemu jedinica cijena ne zavisi od ukupno utrošene količine vode
 - ∅ ova cijena razlikuje se za različite kategorije potrošača
 - ∅ pored dijela naknade koji se obračunava po utrošenoj količini vode, postoji i dio naknade za pokrivanje troškova koji ne zavise od isporučene količine vode, i koji se odnose na potrošačke troškove (pretplata)

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- **Jedinstvena cijena po potrošenoj količini, sa pretplatom**
 - ∅ Postoje dvije podvarijante ove tarifne strukture:
 - pretplata uključuje samo potrošačke troškove
 - u pretplatu su, pored potrošačkih troškova, uključeni i troškovi isporuke određene količine vode, ako se radi o uslugama vodosnabdijevanja
 - ∅ Uzima se relativno mala količina vode koja se uključuje u pretplatu (5 do 15 % od prosječne potrošnje u toj kategoriji)
 - ∅ Odabrani procenat ne bi trebalo da bude veliki, jer bi u tom slučaju pretplata praktično mogla prerasti u paušal
 - ∅ Procjena minimalne količine vode koja bi se uključila u pretplatu može se izvršiti i na osnovu apsolutnog minimuma koji se isporučuje posmatranoj potrošačkoj kategoriji u toku godine
 - ∅ Sva ostala potrošnja preko tog minimuma, obračunavala bi se po m³

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- **Jedinstvena cijena za sve potrošače**
 - ∅ uspostavlja se jedinstvena cijena po m³, nezavisno od količine vode koja se koristi
 - ∅ jedinstvena cijena se primjenjuje na sve potrošače, bez obzira o kojoj kategoriji potrošača se radi
 - ∅ faktori kao što su neravnomjernost potrošnje ili veličina vodomjera ne uzimaju se u obzir pri definiranju cijene
 - ∅ cijena se dobiva, dijeljenjem ukupnih potrebnih prihoda sa ukupnom procijenjenom potrošnjom vode
 - ∅ ovu metodu je vrlo jednostavno shvatiti i primijeniti
 - ∅ najčešće se koristi u malim sistemima, gdje potrošači imaju slične zahtjeve, pa ne postoji potreba za nekom detaljnijom analizom

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

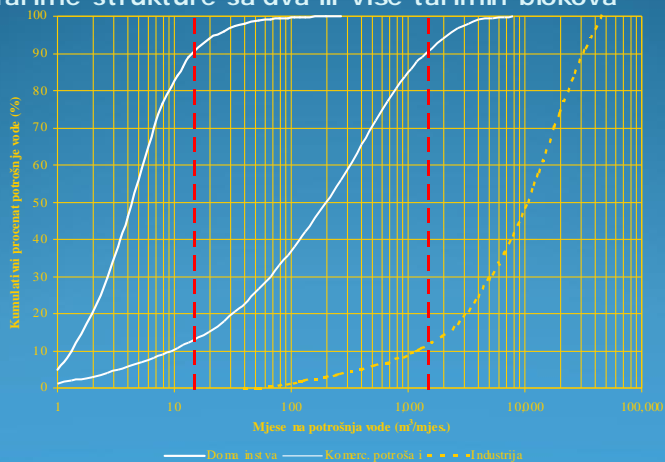
- **Paušalne cijene**
 - ∅ paušalne cijene usluga uspostavljaju se za korisnike usluga, kod kojih se potrošnja vode ne mjeri
 - ∅ najčešće se javljaju kod malih potrošača (potrošača u kategoriji domaćinstava)
 - ∅ paušal se u tom slučaju definiše na bazi elemenata koji se mogu procijeniti (površina stana, broj prostorija ili broj armatura u stanu, ali ipak najčešće na osnovu broja stanara u domaćinstvu)
 - ∅ ovaj tarifni sistem treba izbjegavati kada god je to moguće, obzirom da ne vodi ekonomičnom korištenju usluga vodosnabdijevanja i kanalizacije

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- q **Tarife zasnovane na marginalnim troškovima**
 - ø marginalni troškovi predstavljaju troškove proizvodnje dodatne jedinice proizvoda
 - ø marginalni troškovi se vezuju za troškove povećanja ukupnog kapaciteta vodosnabdijevanja izgradnjom dodatnih objekata
 - ø troškovi obezbjeđenja svake naredne količine vode su sve veći i veći
 - ø na ovaj način daje se odgovarajući signal potrošačima o stvarnoj cijeni vode
 - ø primjena ove teorije dosta je nepraktična kod usluga vodosnabdijevanja i kanalizacije i rijetko se koristi
 - ø cijene razvijene na bazi marginalnih troškova mogle bi generirati prihode znatno veće ili manje od potrebnih, što nije dopustivo kod javnih poduzeća

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- q **Tarifne strukture sa dva ili više tarifnih blokova**

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- **Tarifne strukture sa dva ili više tarifnih blokova**
 - ∅ tarifne strukture sa dva ili više tarifnih blokova mogu biti strukturirane da cijene u tarifnim blokovima imaju opadaju i ili rastu i karakter
 - ∅ opadaju i karakter
 - prosje ni troškovi pružanja usluga vodosnabdijevanja i kanalizacije opadaju kako koli ina utrošene vode raste
 - ve i dio troškova otpada na baznu potrošnju, a manji na vršnu
 - troškovi potroša a sa manjom potrošnjom su ve i
 - ∅ rastu i karakter se razvija u cilju štednje vode

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- **Tarifne strukture sa dva ili više tarifnih blokova**
 - ∅ Analiza cijena kod ovakvih tarifnih struktura ne može se izvršiti eksplicitno
 - ∅ nakon usvajanja granica tarifnih blokova i cijena, potrebno provjeriti da li ovako usvojeni elementi generišu takve prihode, koji pokrivaju ukupne trošove vodovoda, s jedne, te troškove po pojedinim potroša kim kategorijama, s druge strane
 - ∅ Ukupni troškovi vodovoda moraju u potpunosti biti pokriveni
 - ∅ smatra se prihvatljivim da greška u pokrivanju troškova po pojedinim kategorijama potroša a bude do $\pm 3 \%$

Opće smjernice za određivanje cijena - Razvoj tarifne strukture -

- q **Pretpostavke uspješnog tarifiranja cijena**
 - ø Korištenje modifikovanog kontnog plana, što podrazumijeva:
 - ū Ra unovodstveni podaci dovoljno analiti ni
 - ū Ra unovodstveni podaci vezani za troškovne centre
 - ø Realisti no i detaljno planiranje, kojima se daje:
 - ū Razvojna strategija vodovoda
 - ū Planski periodi
 - ū Potrebne kapitalne investicije
 - ū Izvori finansiranja kapitalnih investicija

Modeliranje cijena - model 1

- q Raspodjela troškova
- q Raspodjela kapitala
- q Kategorije potroša a
- q Modeliranje cijena

Modeliranje cijena - model 2

- q 5 mogućih scenarija
- q Pokrivanje troškova
- q Pokrivanje marginalnih troškova
- q Naplaćivanje
- q Modeliranje cijena

—HVALA NA PAŽNJI !